

Skatuves dzīve – lielveikala vidū

✓ Ieva Vilmane

Noteikti var teikt, ka kuldīdznieki ir reizē drosmīgi un attapīgi, gadiem neapdzīvotā lielveikalā iekārtojot savu Kuldīgas kultūras centru, kamēr tā mājvieta pārbūvē. Par rezultātu brīnās ne tikai viesi no malu malām, bet arī vietējie – atzīst Kuldīgas novada pašvaldības aģentūras "Kuldīgas kultūras centrs" direktore Inta Burnevica, izvadājusi mani pa pagaidu mājām.

SAPNIS 30 GADU GARUMĀ

Vēl pusotru gadu, varbūt nedaudz ilgāk, pārbūvēs Kuldīgas kultūras centra kompleksu Raiņa ielā 21. Gandrīz astoņus miljonus eiro (neieskaitot pievienotās vērtības nodokli) vērtais projekts, kurā valsts piedalās ar diviem miljoniem, fundamentāli sakārtos vecpilsētas kvartālu. Būvnieki pirms aptuveni simts gadiem uzceltajam Kuldīgas sadraudzīgo biedrību namam atjaunos laika gaitā zaudētus jūgendstila vaibstus. Fundamentāli izmainīsies garāža, katlamāja un tā dēvētā sētas māja – visas savienos, lai izveidotu Amatiermākslas māju un noliktavu. Ēkas ieskaus daudzfunkcionālu un publisku iekšpagalmu, kurā akcentēs Kuldīgas novada saikni ar kino.

Kopš 1991. gada Kuldīgas kultūras centra direktore ir Inta Burnevica, tāpēc viņa zina: par kultūras centra kapitālo remontu sapņots vismaz 30 gadu. Bijuši vairāki projekti, taču katra pārskrejīs "melns kakīs". "Šoreiz sacīju: kamēr pagalmā neiebrauks buldozers, tikmēr neticēšu. Pagājušā gada 4. jūlijā Kuldīgas novada dome parakstīja līgumu ar būvuzņēmēju "Ostas celtnieks". Beidzot! Esam vismaz iesākuši," direktorei satraukumā mijas ilgu piepildījums un bailes priecāties pirms laika.

Viņa atzinīgi izsakās par domi ne vien tādēļ, ka tā pieņēma politisku lēmumu tērēt naudu kultūras centra kompleksam, bet arī tāpēc, ka tā noticeja kultūras centra kolektīva solījumam noorganizēt apjomīgus jurģus laikā, kad pilnā spārā rit pilsētas svētki. Skeptiku domē netrūka, toties lielveikala īpašnieks, igauņu mazumtirgotājs "Selver", un tā īpašumu attīstītājs "TMK Latvija" bija atsaucīgi.

NEDRĪKSTĒJA NEIZDOTIES

Direktore turpina: "Īres maksa ir pietiekami liela, lai pašvaldībai veltītu atsevišķu paldies par nomas līgumu. Domāju, nozīme bija manai uzstājībai un solījumam, ka lieki netērēsim naudu, lai iekārtotos. Mums bija uzdevums pielāgoties tā, lai ēku atdotu tieši tādu, kādu saņēmām. Gandrīz neko neesam skrūvējuši pie sienām, grīdas vai griestiem. Uzceļa tikai divas sienas un atjaunoja durvis, kuras ēkas sākotnējā projektā bija, bet vēlāk aizbūvētas. Pārējo izdarījām saviem spēkiem, smejamies, ka strādājām pašu nodibinātā darbības "Čaklās rokas". Lielās zāles iekārtošanā padomu lūdzām ilggadējiem sadarbības partneriem Gatim Kidalam no firmas

IEVĀS VILMANES FOTO

Ziema dārzs ar īstiem vecpilsētas bruģakmeniem un klavierēm, kas ir arī gaismas objekts un strūklaka. Vispopulārākā fotografēšanās vieta "kultūras lielveikalā".

"GaCo" un gaismu māksliniekam Egilam Kupčam."

Manas gides, direktore un kultūras centra projektu vadītāja Krista Jansone, izrādot, viņu vārdiem, "kultūras lielveikalā", nenoliedz, ka peldas komplimentu jūrā. Slavē visi, kas redzējuši rezultātu, – Kuldīgas novada pašvaldības vadība un speciālisti, iedzīvotāji, nacionāli un reģionāli masu mediji, kolēģi no citiem novadiem.

"Nedrīkstēja neizdoties, jo Kuldīga nav citu atbilstoša lieluma telpu. Radījām jaunu vietu, kurā amatiermākslas kolektīvi turpina gatavoties dziesmu

svētkiem, rudenī, ziemā un pavasarī pulcināt 400–500 cilvēku lielos pasākumos, rādām kino. Skolas joprojām pie mums var rīkot savus koncertus un izlaidumus," Intas Burnevicas uzskaitījums norāda, ka pārmaiņu laikā aģentūra nav sašaurinājusi pakalpojumu klāstu un kultūras norišu daudzveidību.

AIZKLĀJ "EIROREMONTU"

Cerēju, ka lielveikala pārvērtības mani izbrīnīs, taču pat prātā neienāca, ka Kuldīgā ieraudzīšu pēdējos gados Kurzemē spilgtāko piemēru vēstījumam, ko Latvija par sevi stāstīja globālajā valstu, organizāciju un uzņēmumu izstādē "Expo 2020" Dubajā, – Latvijas cilvēki domā ārpus rāmjiem, tāpēc veiksmīgi savieno nesavienojamo; latvietim pasaule ir liels rotallaukums, kurā viņš aizrautīgi dzīvojas; viņam tipiska doma ir "ienāca prātā un pamēģināju", tāpēc no jūras izskalotā sprungulī saskata rokturi, mākslas darba ietvaru vai vēja zvanu.

Pārliecinos, ka dzīvoju kaimiņos taupīgiem un asredzīgiem estētiem, kuri savā milzīgajā saimniecībā pamānīja lietas, ar kurām bezpersonisku un apbrūzātu "eiroremontu" pārveidot mājīgā kultūrvietā.

"Manuprāt, attaisnojusies doma pagaidu mājas izmantot mūsu kultūras centra dizaina elementus, kuri jaunajā interjerā neiederēsies. Atvedām līdzi balkona detaļas, kvalitatīvas oša un ozola mēbeles, garderoobi. Ari Lielā zāles durvis, kuras vajadzēs Amatiermākslas māja, taču nolēmām tās neatstāt noliktavā, bet likt lietā jau tagad," paskaidro direktore. Palīgtelpu labirinta jutos kā "cieto riekstu" turnīrā, kurā pārliecinoši turos pēdējā vietā. Vien retu reizi uzminēju, no kā izgatavoti plaukti un aizslietni, un skapju sistēmas,

jo neatpazinu labierīcību starpsienas, balkona panelus, vecas palodzes, durvis... Viss – "Čaklo roku" veikums.

Vislēnāk gāju garām Kuldīgas novadnieces Dzidras Eglītes un liepājnieka Pētera Sidara iespaidīga izmēra tekstilmākslas darbiem – neticams vēriens! P. Sidara darbi vēsturiskajā namā nederēja un gadiem gulēja noliktavā. Nav zināms, vai lielformatā mākslas darbiem būs vieta pārbūvētajā kompleksā, tāpēc uzdrīkstos sacīt, ka apskatāma neatkarījotama izstāde.

PAŁAUJAS UZ BŪVNIEKU SOLĪJUMU

Pagaidu mājas esot labi, taču ne tik labi, lai negribētu aiziet. "Ar trūkumiem samierināmies, priekšrocības – izbaudām. Divu grimētavu vietā ir trīs, pirmo reizi amatiermākslas kolektīviem pieejama duša, mums – arhīva telpa. Gērbtuve nekad iepriekš kostīmi nav bijuši vienā stāvā, bet trijos. Daudzi kuldīdznieki priecājas, ka esam tuvāk viņu mājām, jo atrodamies ārpus vecpilsētas. Un tomēr – ļoti, ļoti gaidām atgriešanos savās mājās," direktore pasmaidīja.

Viņai bija nozīmīgi dzirdēt būvnieku solījumu strādat tā, it kā būvētu paši sev. Latvijā biedējoši daudzās kultūrbūvēs pēc remonta atklājas virkne aplamību, tās ēku īpašniekus un lietotājus dzen izmisumā. Šajā jautājumā Intai Burnevicai ir tieša valoda: "Postu rada arhitektu un būvnieku tiekšanās pēc atzinības un balvam. Nedrīkst domāt tikai par smukumu, jādomā ari par palīgtelpām, kurās salikt visu, no kā smukumu radit (ir jāparedz pietiekami daudz vietas kaut vai apkopējas inventāram!). Dala jauno arhitektu pārliecināti, ka visu zina, tāpēc ēkas galvenajiem lietotājiem neko nejautā. Vai baidās, ka pateiks priekšā, apgrīzis spārnus vai pieprasīs citādākus risinājumus?" ■

JURĢIS LIEPNIEKS:

“Gribu būt pirmais rakstnieks, kas klūs bagāts.”

✓ Linda Kilevica

P olittechnologs, publicists, sabiedrisko attiecību speciālists un rakstnieks Jurģis Liepnieks, tiekoties ar lasītājiem Liepājas Centrālajā zinātniskajā bibliotēkā, vēl nezināja, ka viņa krimināllromāns "Mans nabaga pirāts" tiks izvirzīts Latvijas Literatūras gada balvai kategorijā "Labākais prozas autordarbs". Par atrašanos grāmatu topo virsotnē gan - bibliotēkā uztorgara rinda, bet nopirkst vairs nevar, jāgaida nākamā tirāža.

CĪŅA PAR UZMANĪBU

Kā vēsta grāmatas anotācija, romāna varoņi ir filozofi, kas pieņem nepareizus lēmumus, bet uzdot sev pareizus jautājumus. Romāns par mīlestību, noziegumu un sodu, kurā pēc sešpadsmīt laulības gadiem Marats vēlas tikt valā no savas sievas, taču šķiršanās viņam nešķiet labs risinājums.

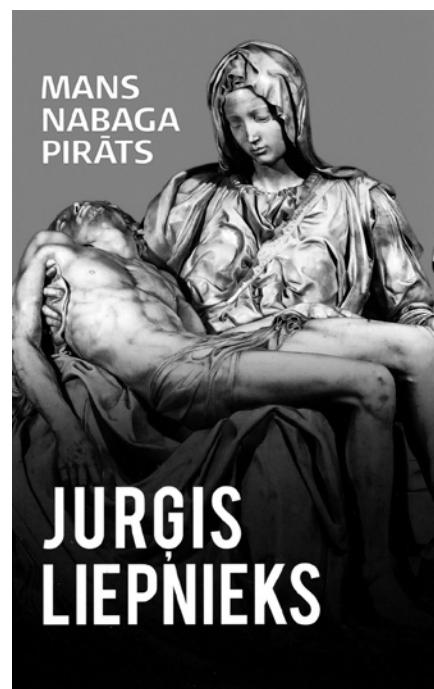
"Es ceru, ka mēs parunāsim brīvi," virpinādams asi nosmailinātu zīmuli, ko gandrīz neizlaidis no rokām pusotru stundu, saka autors, kurš rakstot tikai un vienīgi

pie datora. "Tikai atzīmēšu, ka tas, ko mēs šodien darām, ir rituāls, kuram ir vismaz 40 tūkstoš gadu. Stāstīt stāstus ir tas, kas padara mūs par dzīvnieku karaliem." Jo cilvēki vienmēr vaicājuši un stāstījuši cits citam - kā iet, kur biji, ko redzēji? Tiklīdz cilvēks piedzimst, no pirmajām dzīves dienām viņam stāsta stāstus, lasa pasakas un dzied dziesmas. Arī atverot jebkuru sociālo vietni, mums priekšā ir sava veida stāsti.

"Stāstu stāstīšana ir pārvērtusies par vienu no mūsdienu ekonomikas fundamentālām formām. Svarīgāks resurs par naudu, naftu, elektrību ir uzmanība. Visi cīnās par mūsu uzmanību - Holivudas filmas, TV vakara ziņas un seriāli, *instagrams*, *feisbuks* un citi cilvēki. Tiklīdz var iegūt gabaliņu no uzmanības, tā to var viegli parverst naudā vai citos resursos," atzīst J. Liepnieks.

Vareti domāt, ka šādā pasaule romānam vajadzētu atmirt, jo tas prasa ļoti daudz uzmanības. Tomēr nē, nav tā, ka visi koncentrējas tikai uz "TikTok" isuma formām. "Globalā tendence rāda, ka grāmatas netiek ne rakstītas mazāk, ne izdotas mazāk, ne lasītas mazāk," norāda autors. Apmēram puse no tām ir praktiskie padomi

Lielākoties bibliotēkā apmēram pēc 15 minūtēm sarunas no literatūras nonākot pie politikas. "Tātad nav jau visiem gluži pofig," spriež Jurģis Liepnieks, taču mīlestība un laulība esot interesantākas tēmas.

labākai dzīvei. Tomēr arī dailliteratūra joprojām ir milzīga industrija.

Bibliotēku viņš dēvē par ļoti interesantu fenomenu visā pasaule. "Pievērsiet uzmanību - stāsti ir kaut kas tik ārkārtīgi svarīgs, ka mēs uzskatām - visiem cilvēkiem tiem jābūt pieejamiem par velti, atšķirībā no vispārējās veselības aprūpes," pauž J. Liepnieks.

BĪSTAMIE VĪRIEŠI

"Kur jūs vispār rāvāt tādu sižetu?" autoram vaicā tīkšanās vadītāja Ivetā Ķesina. Kriminālmeklēšanā esot tāda vispārzināma lieta - ja nogalināta sieviete, vairāk nekā 90 procentos gadījumu vainīgs ir viņas vīrs, milākais vai cits ar viņu saistīts vīrietis, un policists uzreiz zina, pie kā iet. "Vīrieši sievietēm ir ārkārtīgi bīstami, un es nesaprotu, kā jūs mūs laižat sev tuvumā," nosmejas J. Liepnieks. "Statistiski zināms, ka ļoti daudzi vīrieši grib nogalināt savas sievas un ļoti daudzi to arī izdara."

Lai cik grāmatu par to jau būtu uzrakstīts, mīlestība un laulība paliekot mūžam aktuālas tēmas. "Katra otrā oficiāli noslēgtā laulība tiek šķirta. Fundamentāla problema ir tā, ka tikai ap 150 gadu laulības institūts ir saistīts ar mīlestību, jo sākotnēji tas ir ekonomisks. Nevar izaudzināt bērnus, vispār nevar viens izdzīvot. Tad parādās mīlestības ideja, bet vēl 19. gadsimta sākumā tā nav iemesls precēties. Precamies, un tad iemīlesi otru, jo mīlestība ir darbs dzīves garumā, nevis jūtas. Bet tagad mēs dzīvojam tā: vauu, es tevi mīlu, precamies!" stāsta J. Liepnieks.

Dailliteratūra nozīmējot izdomātus sižetus, kuri ir pilnīgi patiesi. Ja tie nav rakstīti "ar asinīm", lasītājs uzreiz to jūt. Ir daudz stāstu, kuros autors vēsti to, ko pats piedzīvojis, taču tā neesot literatūra, pauž J. Liepnieks, un nebus starp labākajām pasaule. "Izdomātos sižetos ir daudz lielāka iespēja panākt to vispārinājuma pakāpi, kas vajadzīga literatūrai, lai nonāktu līdz maksas patiesībai," viņš saka. Vislielākais kompliments par romānu "Mans nabaga pirāts" nācis no pazīstamiem cilvēkiem, kuri pēc izlasišanas prasījuši: "Kad tu biji cietumā?" Tā rakstniekam būtu jāstrādā, lai lasītājiem liktos, ka viņš tur tiesām ir bijis. "Protams, visos varoņos esmu es pats, lai panāktu patiesumu," saka autors. Vina un šampanieša daudzos veidus, ko ikdienu lieto Marata sieva Tvinka, viņš tiesām pārzinot, "bet es ar to nelepojos".

VIENĀKĀRS JĀSĀK DARĪT

J. Liepnieks gribējis uzrakstīt detektīvu, kuram piemīt literāras kvalitātes. Krimi-

nālromānu izvēlējies tāpēc, ka tas šķitis veids, kā vislabāk varētu izpausties, kā arī tas esot ļoti skaidri izveidojies un populārs žanrs, kam daudz zinošu un kritisku lasītāju. "Man arī ir ambīcijas iziet ārpus Latvijas uz lielākiem, pasaules tirgiem. Tas ir kauns un negods, ka latviešu literatūra pa šiem gadiem nav nekur tālu tikusi, izņemot Noras Ikstenas romānu "Mātes piens". Mēs nerakstām sluktāk. Skandināvu detektīvi ir multimiljardu industrija, un nekas tur nav tāds, ko mēs nevarētu. Vienkārši jāsāk darīt," uzsvēr autors. "Es gribu būt pirmais rakstnieks, kas klūst bagāts ar grāmatu, un uz to eju." Cenšoties rakstīt katru dienu, jau esot viens gatavs romāns un topot vēl. Lai uztrenētu savu aci un radītu savu iekšējo standartu, kas ir literatūra un kas nav, daudz jālasa.

Latviešu rakstnieki, viņaprāt, esot amati, un ne jau tāpēc, ka visi raksta sluktā, bet gan dara to pa naktim, jo dienā jāpelna iztika. Kad savu peļņas daļu paņemis tirgotājs un izdevējs, autoram tiek pārāk maza summa, lai par to kādus trīs gadus dzīvotu un uzrakstītu jaunu romānu. J. Liepnieks arī neesot mierā ar to, ka par nodokļu maksātāju naudu tiek tulkotas un ārzemēs izdotas viduvējas latviešu autoru grāmatas. "Kādas 30 nopērk, bet autors ieraksta savā CV - lūk, ohoho!" viņš spriež.

VECIE OLIGARHI ROTĒ POLITISKĀJOS ZĀRKOS

Tikšanās dalībniekiem interesejā ne tikai J. Liepnieka rakstniecība, bet arī fakts, ka viņš teju 30 gadus "bijis klāt pie grāpja, kurā vārīja Latvijas politiku". "Nekā priečīga man nav, ko jums teikt," atzīst polittehnologs. "Biju jauns un no visas sirds ticeju, ka kaut ko varēs izdarīt." Neesot jau tā, ka nekas netika izdarīts, jo ar "Tautas partijas", "Latvijas ceļa" un Zemnieku savienības gigantisku darbu Latvija iestājās Eiropas Savienībā un NATO, bet šodien viņš nevarētu izdarīt it neko, pat iecelts par Ministru prezidentu, jo tāda esot valsts demokrātiskā uzbūve ar pārāk daudziem ne visai augstas kvalitātes varas centriem. Neesot vienkāršu atbilstu, ko tad darīt, tāpat arī par to, kurš vainīgs pie tā, ka ievērojami atpaliekam no Igaunijas un Lietuvas.

"Iemesls ir tāds, ka mēs nemākam sadarbīties savā starpā, nepatikam cits citam, esam ļoti egoistiski, mums nav horizontālo solidaritātes saīšu, neprioritizējam valsts vai nācijas intereses virs savējam," pauž J. Liepnieks. "Rezultātā esam cits citi apkarojuši, nav izpratnes par kopīgiem mērķiem, kuru vārdā sadarbīties." Ja reiz mazākajai Igaunijai ir par diviem miljardiem lielāks valsts budžets nekā Latvijai, tātad viņi kaut ko dara atšķirīgi. Bez ironijas par izcielu un citur neiedomājamu sadarbības piemēru viņš nosauc to, ka Liepājā pēc ievēlešanas politiskie spēki varēja vienoties par mēru nomaiņu sasaukuma vidū un to arī izdarīja.

Latvijas atpalicības nozīmīgs faktors esot korupcija. "Latvijas politikā tā bija karsta un superaktuāla tēma, kamēr to vajadzēja izmantot kā ieroci pret dažiem vecajiem politiķiem. Jebkurā skandāla tagad figurē tādas summas, ka vecie oligarhi rotē aizskaudības savos politiskajos zārkos," saka J. Liepnieks. Izteļojoties situācijai, viņaprāt, varot saprast, kāpēc Kārlis Ulmanis savulaik bija tik liels tautas atbalsts. "Es negribētu pieņemt, ka esam stulbāki, zagligāki un korumpētāki par kaimiņiem un ka mums vajag kaut kādu speciālu režīmu, lai tiktu ar savu valsti galā," piebilst polittehnologs.

Vaicāts par "Tautas partijas" laikiem, J. Liepnieks atbild, ka viņam neesot interesanti stāstīt savus stāstus, pat atcerēties neesot interesanti. ■

MĒLES MEŽGI DZIESMU PŪRĀ

✓ Ieva Vilmane

Arī man gadījies atkārtot vispārinātu zobgalību, ka dziedātāju tautai mūsu laikos nav *dukas*, jo reti kurai dziesmai tiek tālāk par pirmo pantu, bet pārējo vārdu vietā parasts "trallallā". Tomēr Latviešu folkloras krātuves digitālajā arhīvā *garamantas.lv* atrodus desmitiem tautas dziesmu piedziedājumu, kuros sapītos pat trenēti dziedātāji.

Mana alošanās pamudināja pievērsties Kurzemē pierakstītiem piedziedājumiem. Interesēja, cik tie dažādi un kādēļ gan vajadzīgi. Atbildes meklēju pie Saldus folkloras kopas "Medainis" un Zirņu pagasta folkloras kopas "Zirņi" vaditājas Sarmas Ūpes. Viņa palīdzēja sazināties ar folkloras pētnieku un vācēju, Talsu novadnieku Gunti Pakalnu, bet viņš – ar savu bijušo kolēģi Latviešu folkloras krātuvei Baibu Putniņu, jo vidzemniece Latvijā ir viena no nedaudzajiem, kam par refrēniem bijusi zinātniska interese.

Refrēni tautas dziesmās ir visas frāzes, kuras regulāri atkārtojas, sākot no sakārīga teksta (Saldus novada Pampālos ir dziesma, kurā pēc katras panta dzied: "Kā kas var būt? Tas gan var notikt!"), beidzot ar nesaprotamiem skaņu virknējumiem. Turpmākās rindkopās – viss, ko uzzināju par zilbjveidīgiem "svešvārdiem".

EIROPAS VALODU KARTE

Februāra vidū saklausījos ērmīgu runāšanu meteņbērnu saietā Saldus novada Brocēnu kultūras centrā. Sarma Ūpe ar visiem kopā vilka un locīja "paņudis", "zingi bringi", "toltaro", "dahā dahā dallālā", "ai, džindžala, dzaare māre" un līdzīgas frāzes. Guntim Pakalnam nav šaubu, ka šāda buldurēšana patiesībā norāda uz senču centieniem atdarināt savu kaimiņu valodas. "Mana pieredze rada, ka refrēnos uzkrājušās dažādas Eiropas valodas vai latviešu priekštati par to skanējumu, tātad – nekādas mīstikas, drīzāk ērmības," pētnieks skaidro, kādēļ folkloras krātuve noglabātas arī latviešu valodai neraksturīgas skaņu virknes.

Kurzemei tipiski piedziedājumi ar čīgānisku skanējumu, ap pilsētām naski atdarināta vācu, ebreju un krievu valoda. Sarma Ūpe piebilst: latvieši meistarīgi atveidojuši arī dabas skaņas – viņas pūra ir dziesmas par putniem, tajās dziedātāji trallina, vītero, pogo, čīvina un ujina.

Cesvaines folkloras kopas "Krauklēnieši" vadītāja Baiba Putniņa pirms daudziem gadiem uzrakstīja kursa darbu par refrēniem. "Tie ir mans vecs jājamzirdīš, kuru esmu aizmirusi stalli," folkloriste neliedzas. Viņa, izpētījusi kaladu jeb ziemas saulgriežu dziesmas, secināja, ka refrēni pilda divas nozīmīgas funkcijas: "Pirkārt, iepriecina dziedātāju ar patīkamām skaņu virknēm. Latviešu valoda ir skanīga, un tādi ir arī piedziedājumi, piemēram, visā Latvijā populārie

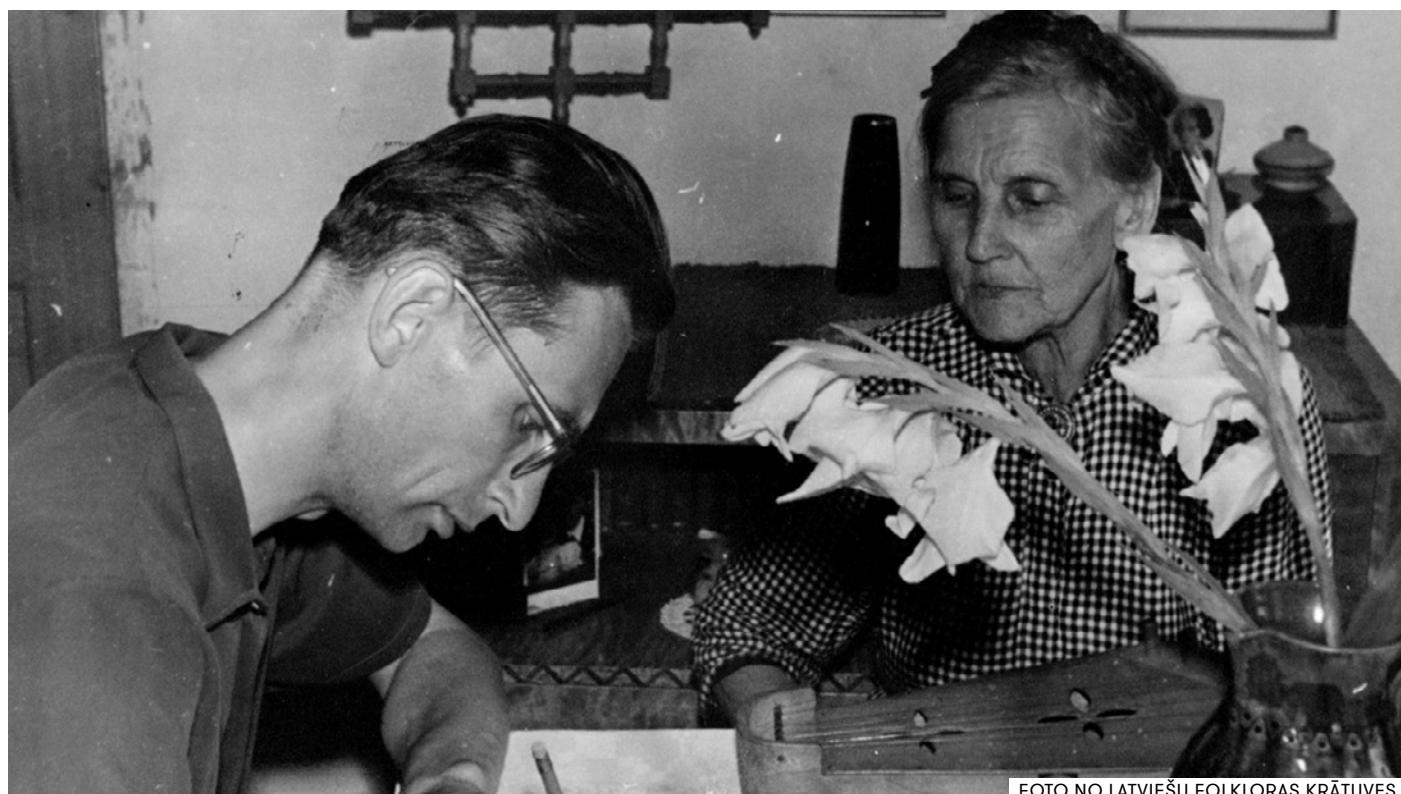

FOTO NO LATVIEŠU FOLKLORAS KRĀTUVES

Latvijas Valsts konservatorijas docents Andrejs Krūmiņš pie dziesmu teicējas Ievas Braunas Saldū 1963. gadā. Toreiz pierakstīja un ieskaņoja vairākus neparastus piedziedājumus.

**Meteņbērns
Saldus novadā.
Viņš dzied
latviešu tautas
dziesmas
ar ērmīgiem
refrēniem.**

IEVAS VILMANES FOTO

"aijaijā" un "ramtairīdi". Otrkārt, piedziedājums ļauj cilvēkam iekļauties kopējā dziedāšanā arī tad, ja nezina tekstu. Vēl viens aspekts – pievienojoties piedziedājumā, cilvēks piekrīt iepriekš izskanējušajam vēstījumam. Situācija līdzīga kā baznīcā, kur viens vai vairāki skaļi skaita tēvreizi, bet pārējie izsaka lūgšanas pēdējo vārdu – "āmen".

PUSVĀRDU BURVĪBA

Sarmai Ūpei jautāju, vai piedziedājumiem melodijas maiņas tikpat brīvi, cik dziesmu pantiem. Mainīt drīkstot, taču, visticamāk, refrēns "lauzīsies" atpakaļ sākotnējā melodijā. "Piedziedājumā bieži vien iekodēts dziesmas raksturs vai lokāla īpatnība. Dziesmas ar vienādu sižetu tieši piedziedājumi padara atšķirīgas citu no citas," skaidro saldeniece.

"Krauklēnieši" čīgānos iet, dziedādamī "ai dadullā, ai dadullā, tūri mūri aijaijā", citas lustīgās reizes – "ner ner puška jefuidrā". Pa pusei saprotamā dziesma izveidojas tāda pati situācija kā skaitāmpantos un buramvārdos. "Nesaprotami vārdi intrīģē, tie rada noslēpumainības auru, jo – teikts ir, bet ne līdz galam izsacīts. Pussaprotamas dziesmas piestāv masku gājieniem tāpēc, ka cilvēki negrib, lai viņus atpazist. Viņi pamatīgi izmaina savu izskatu, uzvedību un valodu," vidzemniece norāda uz refrēniem tradīciju dziesmās. Sarma domu turpina: ceremoniālu un sakrālu dziesmu piedziedājumi palīdz cilvēkam aizmirst ikdienišķo. Ar "aijaijā" vai citiem liegiem piedziedājumiem burtiski un simboliski iešupina sevi pārpasauligam notikumam. Noskaņošanās prasa laiku, tāpēc šādas dziesmas ir garas.

Saldeniece savos kolektīvos bieži uzņemas galvenās dziedātājas pienākumus, tāpēc, viņasprāt, piedziedājumiem ir arī praktiski uzdevumi. Piemēram, galvenajam dziedātājam ļauj atcerēties pantus pareizā secībā. "Zinu dziesmas ar gariem piedziedājumiem – laiks attiku likām izdomāt, kurš pants nākamais. Maniem onkuļiem patika piedziedājumu turpināt ar citu piedziedājumu, tam "piekabināt" vēl vienu... Ieveda dziesmu mežā, tāpēc bija svarīgi, ka kāds to izveda laukā (atcerējās, kur sižets pārtrūka, un turpināja)," Sarma ar mīlu smaidu stāsta par kolorītajiem radiem. Guntis Pakalns atcerējās vēl vienu labumu no sarežģītiem skaņu virknējumiem: "Kāds skotu stāstnieks un dziedātājs sacīja, ka viņam tie lieliski trenē atmīnu un runas aparātu."

IDENTITĀTES TUVREDZĪBA

Guntis Pakalns skaidro, ka latviešu "buldurējumi" dziesmās nav unikāli, jo šķietami nesakarīgi piedziedājumi fiksēti daudzām tautām, turklāt pētījumi par izcelsmi un uzdevumiem sasaucas ar atziņām par latviešu folkloru.

Viņš iebilst pret mūsu laiku latviešu aizrautību savu nacionālo identitāti definēt pēc piederības etnogrāfiskajam novadam. Pietuvīnājums ir pārspilēts un traucē ieraudzīt sava nemateriālā mantojuma ciešo saistību ar citām tautām un valstīm. Pāri robežām nākušas un gājušas ne tikai melodijas un pasakas.

Vispārizināms piemērs – vācu šķēleru "pārdziedāšana" 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā. "Svešinieku dziesmas latviski dziedātas vienmēr, jo ir dabiski no citām tautām uzsūkt visu, kas patik. Sprīežam par vecāku laiku latviešu pasakām, taču mums nav pierādījumu, ka tādas bijušas. Izrādās, 19. gadsimta beigās Latvijas teritorijā pierakstīta pasaka Eiro-pā priefiksēta jau 18. gadsimta sākumā. Mums jāpatur prātā, ka folklorā vienmēr celojusi kopā ar cilvēkiem un tas, kas mums šķiet latvisks, tāds var arī nebūt," brīdina folkloras vācējs un pētnieks. ■

Mūzika

◊ 2. martā koncertzālē "Lielais dzintars" Liepājā 31. Liepājas Starptautiskajā zvaigžņu festivālā Rīgas kamerkoris "Ave Sol" jaunās kordirigēntu paaudzes pārstāvja un Dziesmusvētku virsdirigēnta Jurīga Cābulā vadībā atskanēs latviešu kormūzikas meistarū dziesmas. 4. martā uz skatuves kāps trompetists Sergejs Nakarjakovs un trombonists Kristians Lindbergs; 10. martā gaidāms krāšņas, vērienušas un aizraujošas klaviermūzikas koncerts ar Vestarda Šimkus piedalīšanos, bet festivāla noslēgumā 11. martā Liepājas Simfoniskais orķestris tiksies ar Latvijas Radio bigbendu, pie diriģenta pulsts stājoties Guntim Kuzmam. Pirmsakānojumu šajā vakarā piedzīvos Kārlja Vanaga komponētais Trīskāršais koncerts "Trio Colossus" tenorsaksofonam, kontrabassam un sitaminstrumentiem.

◊ 3. martā kultūrvietā "Pegaza pagalms"

Liepājā ģitārista Mārča Auziņa soloconcerts, kurā skanēs gan paša Mārča Auziņa radītās kompozīcijas no pirmajiem trim solo albumiem, gan īpaši radītās aranžījas solo-ģitārai no tādiem pasaulei atzītiem māksliniekim kā Sting, The Beatles, John Lennon, Leonard Cohen, The Queen u.c.

◊ 7. martā Druvas kultūras namā

Guntara Rača koncerts kopā ar draugiem Katrīnu Binderi, Jāni Narkeviču un Edvardu Strazdiņu.

◊ 8. martā koncertzālē "Latvija" Ventspilī notiks koncerts "Meklējet sievieti!". Piedalās Ventspils Kamerorķestris, jauktais koris "Ventspils" un solistes Aija Vitoliņa, Elza Rozentāle, Annija Putniņa, Māra Upmane-Holsteine. Pie dirigenta pulsts – Aigars Meri.

◊ 12. martā teātra namā "Jūras vārti" Ventspilī uz savu 30 gadu jubilejas koncertu aicina Dzintars Čīča. "Dzintaram bija 10 gadi, kad viņš tieši šeit LTV Šlāgeraptaujas finālā dziedēja "Raudāja māte", un viņu visi tolaik sauca par mazo Dzintariņu. Tagad viņam ir 30, bet klausītāji vēl aizvien viņu tā sauc. Aiz mīlestības. Jo otrs tāda Dzintara mūsu estrādē nav," teic dziedātāja dueta partneris un dziesmu autors Kaspars Antess, kurš arī piedalīsies jubilejas koncertā.

◊ 17. martā Ventspils kultūras centrā dziedātāja un dziesmu autore Katrīna Bindere aicina uz romantisku un siltām emocijām bagātu koncertprogrammu, kurā iekļautas dziesmas no Katrīnas nupat izdotā minialbuma "Aizturu elpu".

◊ 18. martā Brocēnu kultūras centrā grupas "Raxtu Raxti" 10 gadu jubilejas koncerts. Programmā gan klausītāju iemīlotas dziesmas, gan skaņdarbi no jaunā albuma "Vidū Saule". "Radīsim svētkus sev un latviešu mūzikai," sola apvienības dalībnieks Marts Kristiāns Kalniņš.

◊ 24. martā teātra namā "Jūras vārti" izskanēs pazīstamā Liepājas rokmūziķa Ivo Fomina jubilejas tūres "30 gadi uz skatuves un Jūsu sirdīs" koncerts. Tājā mūzikis gan kopā ar pavadošo grupu, gan viesiem, kuru vārdi pagaidām vēl netiek atklāti, sola atskanēt lielāko daļu dziesmu, kas skanējušas viņa rokmūziķa karjeras laikā.

◊ 24. martā Kuldīgas kultūras centrā grupas "Ducele" 50 gadu jubilejas koncerts. Pirmajā daļā jaunās skaņās būs dzirdamas trimdas mūzikas grupas "Trīs no Pārdaugavas" dziesmas no 20. gadsimta 70. un 80. gadiem. Dziesmu teksti, muzikālais materiāls un "Duceles" vīru dziesmu pieteikumi ir īpaši aktuāli un nozīmīgi pašreizējo ģeopolitisko norišu kontekstā. Savukārt turpinājumā būs dzirdams "Duceles" dimanta un zelta dziesmu apkopojums. Un tad jau fotografiēšanās ar Andri Alviķi, Arni Veisbārdi, Artūru Uškānu un Mārci Kalniņu.

Teātris

◊ 4. martā Talsu tautas namā Andris Baltacis monoizrādē "Muzikants ir cilvēks" sarunāsies ar saviem klausītājiem. Izrādē apkopoti stāsti iz muzikantu dzīves un viņu ikdienas gaitām visos Latvijas novados.

◊ 4. martā teātra namā "Jūras vārti" viesosies Nacionālais teātris ar izrādi "Aizliegtais pianīns". Lomās - Evija Krūze, Sanita Paula, Līga Zelīge, Ance Kukule-Sniķere, Anna Klēvere, Ieva Anīņa, Dace Bonāte, Indra Burkovska, Dita Luriņa, Kaspars Anīņš, Mārcis Manjakovs, Mārtiņš Brūveris, Juris Lisners, Normunds Laizāns.

◊ 10. martā Kuldīgas kultūras centrā varēs noklausīties dziesmu spēli "Šveiks". Leģendāro uzvedumu atdzīvinājuši Mārtiņš Ruskis, Gunārs Placēns, Edgars Pujāts, Valters Krauze un mūzikā grupa.

◊ 11. martā Liepājas teātrī pirmizrāde režisora Dž. Džilindžera piedāvātajai franču komēdijai "Vārdiņš", pēc kuras tapusi arī populāra filma "Le Prenom". Elizabetes un Pjēra rīkotajās vakariņās ierodas Elizabetes brālis Vincents, viņa draudzene Anna, kas ir bērnīja gaidībās, kā arī bērnības draugs Klods. Rodas pārpratums pēc pārpratuma, kad pārējiem tiek paziņots gaidāmajam dēlam izvēlētais vārdiņš... Lomās: Signe Dancīte, Rolands Bēkeris, Mārtiņš Kalita, Everita Pjata-Gertnere un Kaspars Kārkliņš.

◊ 11. martā Liepājas Leļļu teātrī būs pirmizrāde objektu teātra izrādei ģimenei "Murjānu kurmītis un viņa draugi". To iestudējis Ģirts Šolis, piedalās aktieri Inga Dzintare un Ingars Gudermanis. Kamolīts, iziris adīklīts, caura zeķīte, un, skat, tur jau piedzimst viens Murītis! Tieši tā objektu teātrī top nākamie izrādes varoņi – savienojot dažādas saimniecībā rodamas lietas, spēlējoties ar dzījas kamoliem un nepabeigtiem adīklīšiem.

◊ 16. martā Rojas kultūras centrā nāvīga komēdija "Garāža" ar Ivara Kļavinsku un Aināra Ančevsku piedalīšanos.

◊ 17. martā teātra namā "Jūras vārti" skatītāji varēs noklausīties dziesmas no Jāņa Lūsēna un Pētera Brūvera mūzikla "Agrā rūsa". Mūzikla pamatā ir Elīnas Zālītes romāns, kas stāsta par jaunas lauku meiteņu dzīves līkločiem trīsdesmito gadu Latvijā, vēlmi dzīvot Rīgā skaisti un bezrūpīgi. Lomās: Beāte Zviedre, Artis Robežnieks, Gints Andžāns un citi. Mūzikā grupa Jāņa Lūsēna vadībā.

Māksla

◊ 12. martā Kuldīgas mākslas namā iecerēta tikšanās ar mākslinieku Ritumu Ivanovu, kura darbi bija apskatāmi izstādē.

◊ 15. martā Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā Līvānu stikla un amatniecības izstādes atklāšana un radošās darbnīcas "Stikls tavās delnās" un "Stikla vitrāžas".

◊ 18. martā Kuldīgas mākslas namā atklās pirmās ISSP Starptautiskās meistarīkļu rezultātu izstādi, kurā piedalās 22 fotografijai no 12 pasaules valstīm.

◊ Visu martu Talsu kinoteātrī "Auseklis" apskatāma Karinē Paronjancas gleznu izstāde "Granāta krāsa", kas veltīta Sergeja Paradžanova daiļradei.

Citas lietas

◊ 1. martā Saldus novada pašvaldības administratīvajā ēkā filma "Gruvešu pārveidotājs". Valdemārs Helmanis izveidojis emocionālu kinostāstu par Saldus un Talsu pusē kalpojušu priesteri Andreju Mediņu.

◊ 4. martā Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā izzinošs pasākums "Tiesu medicīnas eksperti – ķermēju tulki". Tikšanās ar Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra vecākajiem tiesu medicīnas eksperti Aldi Sūnāksli un Sandru Rožāni.

◊ 4. martā Brocēnu kultūras namā tautas deju ansambļa "Kursa" koncerts.

◊ 8. martā Saldus novada Lutriņu klubā "Anekdošu šova" aktieru humora vakars "Atļausiet jūs pakutināt?".

◊ 18. martā Blīdenes kultūras namā Saldus vidējās paaudzes deju kolektīva "Bandava" un draugu koncerts.

◊ 18. martā Kuldīgas novada muzejā izstādes "Vēsturiskās tapetes" atklāšana.

◊ 20. martā koncertzālē "Lielais dzintars" Liepājā notiks laikmetīgās dejas izrāde "Tīkla". Piedalās dejotāji Alise Bokalderē, Ģirts Bisenieks un Artūrs Nīgalis.